

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLASY VIII

na rok szkolny 2025/2026

Uczeń spełnia wymagania określone dla klas IV–VII.

Kształcenie literackie i kulturowe.

Uczeń:

1. zna treść i problematykę omawianych utworów literackich, w tym lektur obowiązkowych i uzupełniających;
2. rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju;
3. rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: pamiętnik, komedia, fraszka, sonet, pieśń, tren, ballada, epopeja, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich;
4. wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
5. rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, eufemizm, porównanie homeryckie, inwokację, symbol, alegorię i określa ich funkcje;
6. zna pojęcie komizmu, rozpoznaje jego rodzaje w tekstach oraz określa ich funkcje;
7. zna pojęcie ironii, rozpoznaje ją w tekstach oraz określa jej funkcje;
8. określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
9. określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich;

10. wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji;
11. wykorzystuje w interpretacji tekstów literackich elementy wiedzy o historii i kulturze;
12. wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny;
13. recytuje utwór literacki w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem;
14. wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego;
15. porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie;
16. interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia); dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa;
17. rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, wywiad, artykuł, felieton i określa ich podstawowe cechy;
18. określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury;
19. znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

Kształcenie językowe

1. Uczeń:

2. rozumie mechanizm upodobień fonetycznych, uproszczeń grup spółgłoskowych i utraty dźwięczności w wygłosie; rozumie rozbieżności między mową a pismem;
3. rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; rozumie pojęcie podstawy słowotwórczej; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozumie
4. realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu, rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń;
5. zna zasady tworzenia wyrazów złożonych, odróżnia ich typy;
6. rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie;
7. rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone;
8. odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie;
9. rozumie i stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu;
10. dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy); rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna typy skrótów i skrótowców –określa ich funkcje w tekście;
11. rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, rodzaje nazw miejscowych, używa poprawnych form gramatycznych imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców;
12. zna sposoby wzbogacania słownictwa;
13. rozumie znaczenie homonimów;
14. wyróżnia środowiskowe i regionalne odmiany języka;

15. rozróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu;
16. rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy, publicystyczny;
17. rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach;
18. rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich;
19. rozumie, na czym polega błąd językowy;
20. wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych;
21. poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne;
22. wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych;
23. 21) zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy.

Tworzenie wypowiedzi

1. Uczeń:
2. funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;
3. gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi;
4. tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych oraz stosuje rytm akapitowy (przeplatanie akapitów dłuższych i krótszych);

5. wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych;
6. odróżnia przykład od argumentu;
7. przeprowadza wnioskowanie jako element wywodu argumentacyjnego;
8. zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;
9. rozpoznaje i rozróżnia środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych, określa ich funkcję;
10. rozpoznaje manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi;
11. tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad;
12. wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym skraca, streszcza, rozbudowuje i parafrazuje;
13. formułuje pytania do tekstu;
14. dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów;
15. rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji;
16. rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania;
17. uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie;
18. uczestniczy w projektach edukacyjnych (np. tworzy różnorodne prezentacje, projekty wystaw, realizuje krótkie filmy z wykorzystaniem technologii multimedialnych);
19. pogłębia swoją wiedzę przedmiotową i uczestniczy w wykładach publicznych, konkursach itp.;

20. rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy;
21. rozwija nawyki systematycznego uczenia się;
22. rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.